نام : نام خانوادگی: نام پدر: پایه : نام دبیر:	به نام خداوند علم و قلم اداره ی آموزش و پرورش ..... دبیرستان ..... سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳	نام درس: علوم و فنون (۳)- ادبیات و علوم انسانی تاریخ : ۱۴۰۲/۰۳/۰۸ زمان آزمون: ۱۰۰ دقیقه سوالات ارزشیابی خرداد ۱۴۰۳ نمره با عدد: نمره با حروف:

ردیف		بارم
	تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۱	**کدام مورد را می‌توان آغازگر رمان‌نویسی در دورهٔ پیش از انقلاب مشروطه دانست؟** ❑ الف) ترجمهٔ رمان‌های تاریخی ❑ ب) ترجمهٔ رمان‌های اجتماعی	۰/۲۵
۲	**درست و نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.** الف) مضمون شعر شاعران دورهٔ چهارم معاصر تا انقلاب اسلامی، بیشتر نقد اجتماعی است. درست ❑ نادرست ❑ ب) حماسی بودن زبان، از ویژگی‌های شعر نیما یوشیج است. درست ❑ نادرست ❑	۰/۵
۳	**نوع ادبی «خداوندنامهٔ» صبای کاشانی را بنویسید.**	۰/۲۵
۴	**کدام‌یک از چهار جملهٔ مشخص شده دربارهٔ زندگی «علی‌اکبر دهخدا» نادرست است؟** «از پیشگامان نثر جدید فارسی است، شعر هم می‌سرود و با روزنامهٔ صوراسرافیل همکاری داشت، مجموعهٔ چرند و پرند را در روزنامهٔ سروش منتشر کرد.»	
۵	**نام پدیدآورندگان آثار زیر در کدام گزینه به درستی ذکر نشده است؟** ❑ الف) راه آب‌نامه: جمال‌زاده / آتش خاموش: سیمین دانشور / زمین سوخته: سیدمهدی شجاعی ❑ ب) دستور زبان عشق: قیصر امین‌پور / خواب ارغوانی: موسوی گرمارودی / سفر ششم: علی مؤذنی	۰/۲۵
۶	**عبارت زیر دربارهٔ کدام‌یک از نویسندگان عصر بیداری است؟** «احیاکنندهٔ نثر فارسی است، تکلّف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل در آثار خود نوشت.»	۰/۲۵
۷	**کدام‌یک از موارد زیر از آثار منظوم ادبیات انقلاب اسلامی محسوب می‌شود؟** ❑ الف) مهاجر کوچک ❑ ب) ظهور ❑ ج) ضیافت ❑ د) از آسمان سبز	۰/۲۵
	سبک‌شناسی (۲ نمره)	
۸	**درست یا نادرست بودن موارد زیر را مشخص کنید.** الف) از ویژگی‌های شعر دورهٔ انقلاب اسلامی، گرایش به عرفان و دوری از حماسه‌سرایی است. درست ❑ نادرست ❑ ب) مضامین اخلاقی در دورهٔ مشروطه کارایی خود را از دست داد. درست ❑ نادرست ❑	۰/۵
۹	**عبارات زیر نشان‌دهندهٔ کدام‌یک از سطوح زبانی، فکری و ادبی نثر ادبیات بیداری است؟** الف) طنز سیاسی - اجتماعی، از شاخه‌های نثر عصر بیداری است. ب) قید و بند نثر فنی و مصنوع در آفرینش آثار کنار گذاشته می‌شود.	۰/۵

۱۰	**در بیت زیر کدام‌یک از درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری مشاهده می‌شود؟** چون نَگِریم ز درد و چون ننالم؟ دزد را چو محرم به خانه کردم ❑ الف) توجه به مردم ❑ ب) تعلیم و تربیت جدید ❑ ج) وطن ❑ د) آزادی	۰/۲۵
۱۱	**«آشنایی‌زدایی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه یکی از مشخصه‌های زبانی شعر دورهٔ انقلاب اسلامی است که در نتیجهٔ روی آوردن شاعران به ..... حاصل شده است.»**	۰/۲۵
۱۲	**داستانک‌نویسی (مینی‌مال) در کدام دهه رایج شد؟**	۰/۲۵
۱۳	**گرایش به کدام‌یک از موارد زیر، ویژگی مشترک شعر دورهٔ انقلاب و شعر بیدل است؟** ❑ گرایش به خیال‌بندی ❑ گرایش به حماسه	۰/۲۵
	زیباشناسی (۶ نمره)	
۱۴	**آرایه‌های (اغراق - تناسب - تضمین - تلمیح) به ترتیب در کدام گزینه دیده می‌شود؟** الف) سر من مست جمالت، دل من دام خیالت گُهر دیده نثارِ کفِ دریای تو دارد ب) گفت آن یار کزو گشت سرِدار بلند جُرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی من از آن روز که در بند توأم، آزادم د) چو رامین گه گهی بنواختی چنگ زِ شادی بر سر آب آمدی سنگ ❑ ۱) ج - الف - ب - د ❑ ۲) الف - ب - د - ج ❑ ۳) ب - الف - ج - د ❑ ۴) د - الف - ج - ب	۰/۲۵
۱۵	**آرایهٔ «متناقض‌نما» را در بیت زیر مشخص کنید و دلیل خود را بنویسید.** «عجب مدار که در عین درد، خاموشم که درد یارِ پری‌چهره، عین درمان است»	۰/۵
۱۶	**در بیت زیر واژهٔ ..... در دو معنا به کار رفته است و کاربرد این واژه باعث خلق آرایهٔ ..... شده است.** «بی‌مهر رُخت روز مرا نور نمانده است وزعمرِ مرا جز شب دیجور نمانده است»	۰/۵
۱۷	**در کدام بیت اسلوب معادله وجود دارد؟ چرا؟** الف) قطع زنجیر زِ مجنون تو نتوان کرد موج جزو بدنِ آب روان می‌باشد ب) تنور لاله چنان برفُروخت باد بهار که غنچه غرق عرق گشت و گل به جوش آمد	۰/۵
۱۸	**در بیت زیر نشرها را مشخص کنید و نوع لف و نشر را بنویسید.** «گر ندیدی قبض و بسط عشق را در یک بساط گریهٔ مینا نگر، خندیدن ساغر ببین» نشر ۱: ..... نشر ۲: ..... نوع لف و نشر:	۰/۷۵

۱۹	**تضمین را در سرودهٔ زیر مشخص کنید؛ هاتف اصفهانی در این سروده، شعر کدام شاعر را تضمین کرده است؟** مَهِ من نقاب بگشا ز جمال کبریایی — که بُتان فروگذارند اساس خودنمایی شده انتظارم از حد چه شود ز در درآیی — ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی	۰/۵
۲۰	**آرایهٔ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) لبریز زندگی است نفس‌های آخرت / آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه (متناقض‌نما - اسلوب معادله) ب) نگران با من استاده سحر / صبح می‌خواهد از من / کز مبارک دم او آورم این قومِ به جان باخته را / بلکه خبر (ایهام - حسن تعلیل)	۰/۵
۲۱	**در بیت زیر شاعر برای تصویرآفرینی در حماسه از چه آرایه‌ای بهره گرفته است؟** «به تنها یکی گور بریان کنی — هوا را به شمشیر گریان کنی»	۰/۲۵
۲۲	**برای هر یک از ابیات زیر در ستون «الف» آرایهٔ مناسبی از ستون «ب» انتخاب کنید. (یک مورد اضافی است.)** «الف» / «ب» الف) اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی / خُرّم کند چمن را باران صبحگاهی ب) پشت گوژ آمد فلک در آفرینش تا کند / هر زمان پیشت زمین بوس از برای افتخار ج) جوان می‌خواند سرشار از غمی گرم / پی دستی نوازش‌بخش می‌گشت د) چون جواب ابله آمد خامشی / این درازی در سخن چون می‌کشی ۱- تلمیح ۲- حس‌آمیزی ۳- حسن تعلیل ۴- اسلوب معادله ۵- متناقض‌نما	۱
۲۳	**شاعر در بیت زیر به کدام داستان تاریخی اشاره کرده است؟ کاربرد این داستان موجب پیدایش کدام آرایهٔ ادبی شده است؟** «یا رب این آتش که بر جان من است — سرد کن زان‌سان که کردی بر خلیل»	۰/۵
۲۴	**کدام‌یک از آرایه‌های «تشبیه - تضاد - تناسب - متناقض‌نما» در بیت زیر به کار نرفته است؟** «این که گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را — روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع»	۰/۲۵
۲۵	**با ذکر دلیل آرایهٔ حس‌آمیزی را در بند زیر مشخص کنید؟** مرد نقّال آن - آن صدایش گرم، نایش گرم / آن سکوتش ساکت و گیرا / راه می‌رفت و سخن می‌گفت -	۰/۵

موسیقی شعر (۶ نمره)

۲۶ **تقطیع عبارات زیر با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟** — **۰/۵**

الف) گرد آفرید: – – U – U ب) سوی من: – UU

۲۷ **در بیت زیر واژه‌ای بیابید که مصوت بلند «ی» در آن همواره کوتاه تلفّظ می‌شود.** — **۰/۲۵**

«من نمی‌گویم زیان کن یا به فکر سود باش ای ز فرصت بی‌خبر، در هر چه هستی، زود باش»

۲۸ **در ابیات زیر انواع وزن «همسان تک‌لختی، همسان دولختی و ناهمسان» را مشخص کنید.** — **۰/۷۵**

الف) هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها

ب) این مه که چون منیژه لب چاه می‌نشست گریان به تازیانهٔ افراسیاب رفت

ج) ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

۲۹ **نوع اختیار زبانی و اختیار وزنیِ بیت زیر را مشخص کنید. این اختیارات در کدام‌یک از پایه‌های آوایی قرار گرفته‌اند؟** — **۱**

«من که هر آنچه داشتم، اوّل ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو»

۳۰ **نام بحرِ کدام بیت «هزج مسدّس محذوف» است؟** — **۰/۲۵**

- الف) سراپا اگر زرد و پژمرده‌ایم / ولی دل به پاییز نسپرده‌ایم
- ب) بگفتا عشق شیرین بر تو چون است / بگفت از جان شیرینم فزون است

۳۱ **سرودهٔ زیر از تکرارِ کدام رکن (وزن واژه) عروضی ایجاد شده است؟** — **۰/۲۵**

«نفسم را پَرِ پرواز از توست / به دماوند تو سوگند، که گر بگشایند / بندم از بند، ببینند که: / آواز از توست»

۳۲ **نشانه‌های هجایی کدام بیت را می‌توان به دو صورت «همسان و ناهمسان» بُرش آوایی زد؟ نظم کدام برش بر دیگری برتری دارد؟** — **۰/۵**

الف) چون جام شفق موج زند خون به دل من / با این همه، دور از تو مرا چهرهٔ زردی است

ب) ترک گدایی مکن که گنج بیابی / از نظر رهروی که در گذر آید

۳۳ **با توجه به بیت «شکر ایزد که به اقبال کُلَه گوشهٔ گل / نخوَت باد دی و شوکت خار آخر شد» به سؤالات پاسخ دهید.** — **۲/۵**

الف) پایه‌های آوایی اول و چهارمِ مصراعِ دوم بیت بالا را تقطیع و نشانه‌های هجایی آنها را در جدول قرار دهید و وزن کامل بیت را بنویسید.

پایه‌های آوایی				
نشانهٔ هجایی				
وزن				

ب) دو اختیار وزنی در مصراع دوم ذکر کنید.

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)		
۳۴	**متن زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید.** «اطرافتان که خلوت شد، به سمت سنگرتان راه افتادید و من هم با فاصلهٔ نه چندان دور سعی کردم که پا جای پای شما بگذارم، مثل برق و باد، خودم را به سنگر برسانم و تفنگم را بردارم. آنچه مشکل بود، یافتن شما بود در این معرکه و تاریکی. ... توپخانه شروع کرده بود و صدای مهیب آن، صدای کودکانه اما خشک کلاش را در خود هضم می‌کرد» الف) دو ویژگی زبانی متن بالا را بنویسید. ب) در متن بالا یک حس‌آمیزی بیابید. ج) متن بالا را از نظر سطح فکری بررسی کنید. (یک مورد)	۱
۳۵	**با توجه به متن زیر که برگرفته از کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» است، به سؤالات مطرح شده پاسخ دهید.** «مشاهده می‌کنیم که در مجاری سنهٔ ۱۲۶۵ بسیاری از امور را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و باعث و مسبّب آن را جز مرحوم میرزا تقی‌خان امیر نظام، احدی را سراغ نداریم؛ چه آن بزرگ مرد که به قابلیت خود از پستی به بلندی رسید ... دوست و دشمن او را از نوادر دهر شمردند و کارهای امیرنظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیّه که خرج، دو کرور اضافه بر دخل بود، همه در یک دو سال صورت گرفت.» الف) این نوشته نشان‌دهندهٔ کدام دورهٔ تاریخی است؟ ب) دو ویژگی ادبی متن را بنویسید. ج) نویسندهٔ متن بالا کیست؟	۱
۳۶	**با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.** «در آن کویر سوخته، آن خاک بی‌بهار — حتّی علف اجازهٔ زیبا شدن نداشت گُم بود در عمیق زمین شانهٔ بهار — بی تو ولی زمینهٔ پیدا شدن نداشت دل‌ها اگر چه صاف، ولی از هراس سنگ — آیینه بود و میل تماشا شدن نداشت» الف) دو مورد از ویژگی‌های ادبی شعر را بنویسید. ب) یک ویژگی فکری برای شعر بالا بنویسید.	۰/۷۵
۳۷	**با توجه به ابیات زیر از شعر «دماوندیه» به سؤالات پاسخ دهید.** «شو منفجر ای دل زمانه — وآن آتش خود نهفته مپسند خامُش منشین سخن همی گوی — افسرده مباش خوش همی خند پنهان مکن آتش درون را — زین سوخته جان شنو یکی پند گر آتش دل نهفته داری — سوزد جانت به جانت سوگند» الف) چه آرایه‌ای بین ابیات اول و آخر مشترک است؟ ب) درون‌مایه و مضمون شعر بالا را بنویسید.	۰/۵

۳۸	**با توجه به سرودهٔ زیر؛** قُقنوس، مرغ خوشخوان، آوازهٔ جهان / بر شاخ خیزران / بنشسته است فرد / بر گِرد او / بر هر سر شاخی پرندگان / او ناله‌های گمشده ترکیب می‌کند. الف) قالب این شعر چیست؟ ب) کدام قالب شعر سنتی زمینه‌ساز پیدایش این قالب شعری شده است؟ ج) نام سرایندهٔ این شعر را بنویسید.	**۰/۷۵**
	«موفق باشید»	**جمع نمره** **۲۰**

20shoo
گروه آموزشی بیست شو
بیست شو